

romské
středisko

DROM, ROMSKÉ STŘEDISKO

Bratislavská 41, 602 00 Brno

Tel.: +420 (5) 45 21 15 76 Fax.: +420 (5) 45 57 43 46

E mail: drom@iol.cz

**VE SPOLUPRÁCI S KIC BRNO ORGANIZOVAL DROM, ROMSKÉ STŘEDISKO VYSTOUPENÍ
KOŠICKÉHO DIVADLA ROMATHAN NA ŠPILBERKU A NÁMĚSTÍ SVOBODY**

ZPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2001

Kulturní a vzdělávací středisko vzniklo z iniciativy Městské části Brno – sever v roce 1989. Činnost KVS byla plně při Úřadu městské části Brno – sever zařazena do odboru školství, kultury, sociálních věcí a zdravotnictví. <http://www.bрно.cz/sever> .

Smyslem jeho vzniku bylo řešení základních problémů romských dětí a mládeže. Záměr se dařilo plnit s rozdílnou úrovní, která byla zejména závislá na vedoucím střediska a aktivitě zakládající organizace.

Situační plánek střediska

	Dílny tradičních romských řemesel	
<p>Keramická dílna</p> <p>Počítačová učebna</p> <p>Hudební studio</p> <p>Posilovna</p> <p>Tělocvična</p>		<p>Klubovna</p> <p>Učebna</p> <p>Byt správce objektu</p> <p>Byt domovníka</p>
Administrativní prostory a knihovna		<p>Učebna rodinné výchovy</p> <p>Nízkoprahová klubovna</p>

Ulice Bratislavská

V době vzniku se jednalo o výjimečný a naprosto ojedinělý projekt, který vyžadoval i výjimečné a tvořivé přístupy. Experimentální charakter a získávaná praktická zkušenost spoluplytvářela koncepci, strukturu a funkce KVS.

Tento vývoj vyústil do podoby různorodých zájmových aktivit dětí a ve volnu formu doučování. Činnost střediska byla pravidelně prezentována na přehlídce volnočasových aktivit "Husovický skřivánek". Průběžně probíhala celá řada akcí ve prospěch vzdělávání a kulturního rozhledu romských dětí a mládeže. Přínosem bylo zejména vytvoření možnosti aktivního využívání volného času pro děti z nejbližšího okolí.

Středisko díky rekonstrukci domu v roce 2001 získalo nový kabát.

V roce 1995 byl vytýčen požadavek komplexnějšího řešení problematiky, rozšíření působnosti a účinnosti KVS. Po konzultacích s pedagogickými, sociálními pracovníky, romskými organizacemi a řadou dalších odborníků bylo dosaženo závěru, že je potřebné a v podmínkách střediska možné reagovat na dva základní problémy:

- vzdělávání
- nabídku volnočasových aktivit

Tyto se promítají do funkcí, které středisko až do současné doby v různých obměnách plní:

1. Pomocné zařízení pro školy
2. Nabídka volnočasových aktivit
3. Poradenské a informační středisko pro rodiče

Činnost střediska byla zpočátku orientována na průzkum zájmu dětí a vytvoření nabídky pro využití jejich volného času. Krátce po zahájení bylo zřejmé, že vzhledem k počtu zájemců, věkovému složení, dispozicím střediska/asi 100m² /, ale také výrazným rozdílům ve stupni sociokulturní vyspělosti a nízké úrovni časové orientace u nejmenších dětí není možné akceptovat všechny zájmové skupiny.

Uliční strana domu před rekonstrukcí.

Z těchto důvodů byly upřednostněny zejména děti ve věku I. stupně základních škol, kde byl počet zájemců nejvyšší. Pro děti s nevyhraněnými zájmy byla vytvářena nabídka ve formě různých obsahově všestranných kroužků, které dětem formou hry ukazují možnosti a získávají je pro systematickou práci v konkrétní zájmové činnosti.

Od 1.1.1999 se z Kulturního a vzdělávacího střediska romských dětí a mládeže stává rozhodnutím Rady MČ Brno-sever samostatný právní subjekt – rozpočtová organizace s názvem Drom, romské středisko.

Hlavním účelem je plnění úkolů vymezených v ust. § 102 vyhl. MPSV č. 181/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČR a zákon ČR o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, v platném znění. Organizace se zřizuje jako zařízení pro občany, kteří potřebují zvláštní pomoc.

Působí na získání a upevnění základních sociálních, zdravotních, kulturních a společenských návyků a vytváření předpokladů pro společenskou integraci těchto občanů.

U dětí a mládeže působí na prohloubení jejich výchovy, rozvoj zájmové činnosti, přípravu na budoucí povolání a na způsob života v rodině a společnosti.

Dne 1.1.2001 na základě rozhodnutí Městské části Brno–sever začíná pracovat Drom, romské středisko, Bratislavská č.41 jako příspěvková organizace. Navazuje tak na dosavadní rozpočtovou organizaci.

Děti z kroužku Homo Habilis pracují na svém „domě snů“.

Jedná se především o:

- pomoc při řešení pracovního uplatnění (zejména se jedná o vytváření pracovních míst formou tzv. veřejně prospěšných prací)

Husovický skřivánek 2001.

Cílem střediska nadále zůstává oslovovat a nabídnout aktivity co nejširšímu okruhu dětí, dospívajících i dospělých lidí. Podle věku a zájmu jsou tyto činnosti přizpůsobovány. Tato problematika se promítá do hlavních činností, které Drom uskutečňuje, a které se vzájemně prolínají.

- poradenskou a informační činnost
- mimoškolní výchovu a vzdělávání dětí, mládeže, ale i dospělých osob
- nabídku volnočasových aktivit
- pořádání kulturních a společenských akcí
- knihovnu + přístup na internet

Volnočasové aktivity a činnost kroužků,

Na hřišti ZŠ Vranovská je pořád plno.

Společně na výletě.

Středisko Drom se snaží dětem poskytnout i víkendové či prázdninové pobyty mimo Brno (pobyty ve Svojanově, ve Lhotě u Olešnice, apod., letní tábor v Koberově mlýně, organizován ve spolupráci s IQ roma servis).

Činnost kroužků
probíhala dle rozvrhu

Nízkoprahová klubovna

Pracovala denně od 10.00 do 18.00. O víkendech nepravidelně probíhaly akce v klubovně či mimo prostory klubovny.

Pro děti bylo uspořádáno několik akcí typu - návštěvy kulturních akcí, vycházky do přírody (přehrada, Mariánské údolí, brněnská ZOO, Blansko, Jedovnice atd). Akce mimo prostory klubovny jsou ze strany dětí velmi vítány.

V průběhu roku středisko Drom uspořádalo různé akce určené dětem – např. Dětský karneval, turnaj v ping-pongu, Taneční soutěž, soutěž ve zpěvu, Dětský den, Mikulášská besídka, Oslava Mezinárodního dne Romů, výlet do Safari ve Dvoře Králové.

Husovický skřivánek- vystoupení skupiny Romano Jilo

činností. Kvalita činností odpovídá přístupu lektorů. V roce 2001 pracovalo kolem 12 zájmových kroužků a v nich kolem 350 dětí.

Dvorní část objektu Bratislavská 41 v němž probíhá rekonstrukce v rámci projektu Komunitního bydlení

rovněž denně. Po dobu rekonstrukce musela být uzavřena.

Díky projektům v rámci programu Prevence kriminality bylo možné vybavit místnosti určené pro volnočasové aktivity. Jedná se o řemeslnou dílnu, keramickou dílnu a posilovnu. V závěru roku se díky této podpoře podařilo také vybavit hudební studio reproduktory zesilovačem a mikrofony ale i amatérským nahrávacím zařízením. Keramická dílna je otevřena denně, a to od 14.00 do 16.00 hod, řemeslná dílna pracuje třikrát týdně – od 15.00 do 18.00 hod. V rámci dílny se zejména dospělí, ale i děti mohou učit základům košíkářské výroby, dřevovýroby či kovovýroby. Posilovna byla k dispozici

Rovněž byl zahájen provoz počítačové učebny, která je součástí střediska Drom. Provoz je zajištěn díky finanční podpoře Open Society Fund, počítače dodal nadační fond Hobby. Cílem je umožnit informační gramotnost dětem i dospělým z řad romských občanů. Tato činnost je rozšířena o možnost přístupu na internet, což je rovněž určeno dětem i dospělým (úterý, čtvrtek – 13.00 až 14.30 pro dospělé, 14.30 – 16.00 hod. pro děti). Pro dospělé pořádá středisko pod záštitou RrAJE programu (podrobnosti jsou uvedeny dále) kurs angličtiny, který vede rodilý mluvčí (pondělí 17.00-18.30 hod, středa 18.15-19.45 hod.)

Dále pokračuje činnost na hřišti při ZŠ Vranovská, na kterém se konají zejména fotbalové turnaje a mimo jiné i Dětské sportovní dopoledne (v rámci Dne dětí).

Při středisku Drom pracují kroužky:

- fotbal
- karate
- hudební soubor Romano Jilo
- folklorní soubor Loli Ruža
- divadlo (pro dospělé)
- latinsko-americký tanec
- počítačový kroužek
- keramická dílna
- doučování
- řemeslná dílna
- posilovna
- angličtina

Klubovnu navštěvují zejména ti nejmenší.

Některé ze zájmových kroužků (především se zaměřením na uměleckou činnost) bývají oslovovány při pořádání kulturních či společenských akcí např. - MDD Magistrát města, Den radnice apod., vystoupení v Holíči – SR, přehlídka dětských folklorních souborů v Mikulově atd.).

Volnočasové aktivity jsou každý rok prezentovány na přehlídce Husovický skřivánek, které se zúčastňují také základní školy se svými dětmi.

Protidrogové aktivity.

Přímo problematice drog se věnuje protidrogový koordinátor a streetworker. Předchůdce současného protidrogového koordinátora zrealizoval několik menších projektů, například peer-programy pro romskou mládež (jednalo se o specifický přístup). V roce 2001 jsme se snažili pokračovat v peer-programech a snažili jsme se také zmapovat zasaženost romské mládeže drogovým nebezpečím. Streetworker se také věnuje terciární protidrogové prevenci.

Vzhledem k tomu, že v roce 2001 došlo ke změně na pozici protidrogového koordinátora, jeho prvním úkolem bylo vůbec seznámit se s problémem, jehož řešení je náplní jeho práce - tedy s problémem Romové a drogy.

Dětský letní tábor.

K tomuto tématu měl k dispozici dostupnou literaturu a materiály, které s ním nějakým způsobem souvisí (bohužel výzkum, nebo hlubší teoretická reflexe tohoto problému neexistuje), dále konzultoval problém se svým předchůdcem, informoval se na školách- zda se objevují u žáků problémy s drogami o kterých škola ví, jakou mají představu o rozšíření tohoto problému mezi žáky a zejména, co dělají v preventivní oblasti.

Tanečníci na Husovickém skřivánku.

Také se informoval ve sdružení P-centrum a Podané ruce, jak využívají jejich služby drogově závislí z řad Romů (bohužel tyto zkušenosti jsou spíše minimální, Podané ruce však mají terénní program zaměřený přímo na závislé z řad Romů). Streetworkeri Podaných rukou také poskytli cenné informace o problému, přínosem byla také konference na téma Romové a drogy, kterou pořádaly Podané ruce.

Dalším krokem bylo vytvořit vlastní koncepci práce koordinátora. Logické rozhodnutí bylo, že se zaměřil na

Počítače a lektori nestíhají....

oblast primární prevence. Vytvořil projekt příbuzný peer-programům, založený na bázi dobrovolnosti. Bohužel vzhledem k nezájmu dětí ztroskotal.

Jako další vznikl projekt série přednášek na školách, které byly oživeny různými hrami (probíhal v 7., 8., 9. třídách, s realizací programu pomáhal streetworker). Ten se zrealizoval zatím na dvou školách.

Cílem celého projektu „Vytvoření vrstevnické skupiny z řad romské mládeže“ je působit v oblasti primární protidrogové prevence. Seznámit žáky s riziky užívání legálních a nelegálních drog a vést je k hledání alternativ k tomuto rizikovému jednání. Program se snažil podat žákům vyšších ročníků základních škol informace o drogové problematice (byl zaměřen pouze na nelegální drogy). Pokusil se skloubit informativní přednášky s interaktivní formou (psychologické hry, diskuse) usilující podpořit v žácích schopnost reflexe a hledání pozitivních vzorů.

Náplní setkání byla tato témata:

- co je droga, něco z historie, drogová závislost (cesta od experimentování k postupnému vzniku závislosti, tolerance k drogám, postupné mizení pozitivního stavu po drogách, psychická a fyzická závislost, abstinenční syndrom), právní aspekt problému,.
- jaké jsou příčiny drogové závislosti (psychologické faktory, sociální faktory, dědičnost, vlastnosti drogy), diskuse na téma proč lidé berou drogy, jak a stát reagují na drogové problémy, hry a povídání jak si žáci představují svůj ideální den
- účinky a rizika jednotlivých drog I. (nikotin, alkohol, konopí a jeho produkty, halucinogeny), diskuze o vypracovaném úkolu napsat svůj ideální den.
- účinky a rizika jednotlivých drog II. (těžké látky, amfetaminy, opiáty, léky), psychologické hra zaměřené na sebepoznání

Vedle toho se uskutečnily také tři mimobrněnské pobyty v prostorách rekreačního zařízení ve Svojanově a v dětském táboře Jitřenka. Tyto akce byly spojené s preventivním programem.

Program měl částečnou návaznost na sérii přednášek o

Den dětí a sportovní klání na hřišti Vranovská.

drogách, která se uskutečnila na ZŠ Stará (většina dětí byla z této základní školy). Programu se zúčastnily děti ve věku 13-16 let (celkový počet 20, s nimi 4 dospělí – mezi nimi byl přítomen pedagog a psycholog).

Vzhledem k tomu, že většina těchto dětí měla informace o drogách z přednášek, bylo zbytečné je zde opakovat. Zvolili jsem proto jiný přístup. Snažili jsem se o určité interaktivní pojetí (beseda, různé úkoly, psychologické hry zaměřené na sebepoznání). Ve zbylém čase se děti věnovaly především sportu (fotbal, stolní tenis), uskutečnili se krátké výlety, večer se konaly táborové ohně.

Mimoškolní vzdělávání **Spolupracující organizace, semináře a školení**

Drom ve spolupráci s Pedagogicko psychologickou poradnou Zachova organizuje cyklus vzdělávacích seminářů pro romské pedagogické asistenty. Kurz je zaměřen na posilování praktických dovedností asistentů v oblasti rozvoje schopností a dovedností dětí.(grafomotorických, čtenářských, apod.)

V roce 2001 byl při středisku Drom zřízen nadační fond VERDA www.verda.cz na podporu vzdělání romských studentů. V roce 2001 schválil podporu pro 29 studentů v celkové částce asi 175 tis. korun.

Drom, romské středisko je rovněž neustále v kontaktu s některými základními, zvláštními či mateřskými školami. Těmto školám se rovněž snažíme vyjít vstříc zejména při pořádání různých

akcí pro děti, zajišťování výletů apod. Jedná se především o školy: ZŠ Stará, ZvŠ Lidická, ZŠ Štolcova, MŠ Stará, ZŠ Vranovská, ZŠ Křenová.

Díky programu RrAJE, který financuje britské Oddělení Ministerstva zahraničních věcí pro mezinárodní rozvoj (DFID) byla zřízena funkce komunitního pracovníka, který úzce spolupracuje s IQ Roma servis a střediskem Drom. Jeho úkolem v roce 2001 bylo zahájit práci Fora komunitních pracovníků, jehož prostřednictvím je realizován program RrAJE. Cílem programu RrAJE /Roma Rights and Acces to Justice in Europe /je především boj proti diskriminaci, propagace začlenění Romů do společnosti, jejich zrovnoprávnění, zplnomocnění a rozvíjení integrovaných strategií na

Setkání se starostou města Peterborough.

místní úrovni. Zajímavou a velmi přínosnou částí programu je vznik a práce Rady pro rovnoprávné partnerství na Úřadu městské části Brno-střed .

Zástupci městské policie na úvodním semináři

a britským RrAJEM a navázat na zkušenosti programu "Greenwich Accord" při koncipování brněnského projektu AKORD.

Projekt AKORD je zaměřen na tvorbu partnerství mezi policií a etnickou komunitou, a to prostřednictvím realizace seminářů pro pracovníky policie Brno a dobrovolníky z místních etnických minorit.

Projekt si klade za cíl zlepšení vztahů mezi policií a národnostními menšinami, se zaměřením na romskou komunitu a v rámci policie jak na vedoucí tak na řadové pracovníky. Tato skutečnost bude ve shodě s EU kritérii pro zavádění článku 13 o rasové rovnosti.

Seminář pořádaný společně s UNHCR

V rámci programu RrAJE byla uskutečněna studijní cesta do Velké Británie. Studijní návštěva Velké Británie – v Peterborough a Londýně, byla organizovaná RrAJE ve spolupráci s Greenwich Council for Racial Exuality (Greenwichská rada pro rasovou rovnost), a East Anglian Gipsy Association (Východoanglická romská asociace) Cílem studijní cesty bylo blíže se seznámit s řešením problémů národnostních menšin ve VB, prohlubovat spolupráci mezi brněnskými romskými organizacemi

Přípravný seminář organizovaný ve spolupráci IQ Roma servis, Drom - romské středisko a projekt RrAJE (romská práva a přístup k právu v Evropě) program v červnu 2001 představoval první krok k realizaci celého projektu seminářů.

Představitelé romské komunity, policie, Střední policejní školy MV ČR, MMB a konzultanti RrAJE se sešli okolo kulatého stolu k výměně zkušeností z práce policie v multietnické společnosti a k hledání klíčových problémů a cest jejich řešení s cílem vytvořit podobu programu budoucích seminářů tak, aby odpovídal potřebám místních etnických minorit a policie.

V činnosti střediska se objevuje stále větší snaha pracovat nejen přímo s dětmi a dospívajícími, rozvíjet jejich zájmy, popř. zabránit vlivu některých patologických vlivů, ale i působit nepřímo prostřednictvím příslušných dospělých osob, které svými činnostmi ovlivňují děti. Jedná se zejména o romské asistenty, ale i učitele. Z těchto důvodů rovněž spolupracujeme s Pedagogickou fakultou MU, ale i s Fakultou sociálních studií MU.

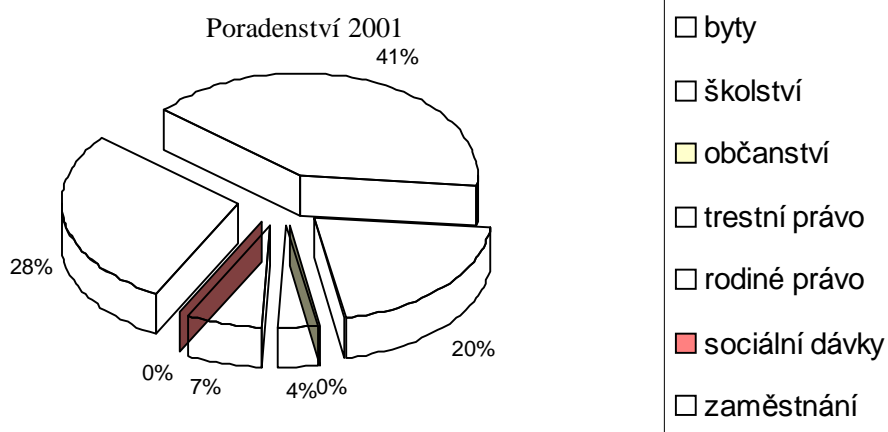
Během uplynulého období se ve středisku Drom či na jiných místech konala celá řada seminářů či setkání, kterých se účastnili i zaměstnanci střediska, např. Seminář PDCS Zmierovacia rada – Levice, Konference světové rady církví – Bratislava, Fit pro Evropu – Brno, Školení terénních sociálních pracovníků – Horní Bečva (Nadace Člověk v tísni), Školení pro nezaměstnané, Alternativní způsoby získávání fin. prostř. - SPOLU – CZ, seminář UNHCR, prezentace projektu Nahrávacího studia- Drom, NGO market, školení romských asistentů – Drom, výměna zkušeností – Svinia, seminář-Učební pomůcky – Drom, konference – ženské setkání - Most, atd.

Poradenská a informační činnost

Jednou z mnoha činností DROM, romského střediska je bezplatné sociálně-právní poradenství pro širokou veřejnost. Činnost je zaměřena na zprostředkování komunikace a odstraňování komunikativních bariér.

Napomáhá řešení konfliktů v romských komunitách a mezi romskou komunitou a ostatní veřejností. Participuje na programech sociální prevence a aktivitách, které mají za cíl integrační posuny ve vztazích mezi majoritou a romskými komunitami. Rovněž participuje na smířčím vyjednávání.

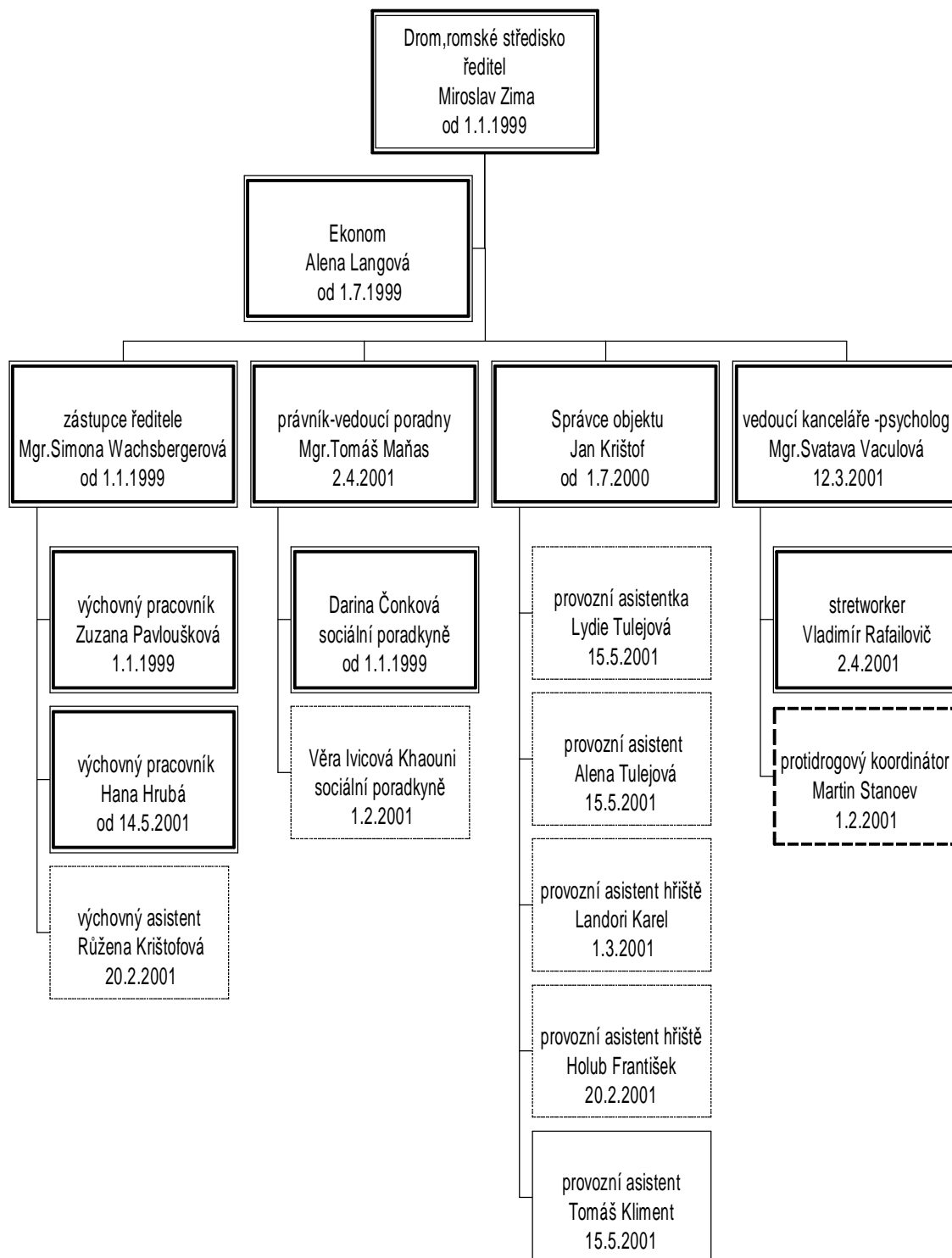
Spolupracuje se všemi zainteresovanými zařízeními a institucemi, např. s komisemi sociální péče, OPD, soudy, policií, školami, zajišťuje sociálně právní ochranu klientů střediska, podává informace o nárocích rodiny, případně pomáhá při jejich vyřizování. Poradnu navštívilo v průběhu roku celkem 315 klientů s 396 kauzami.

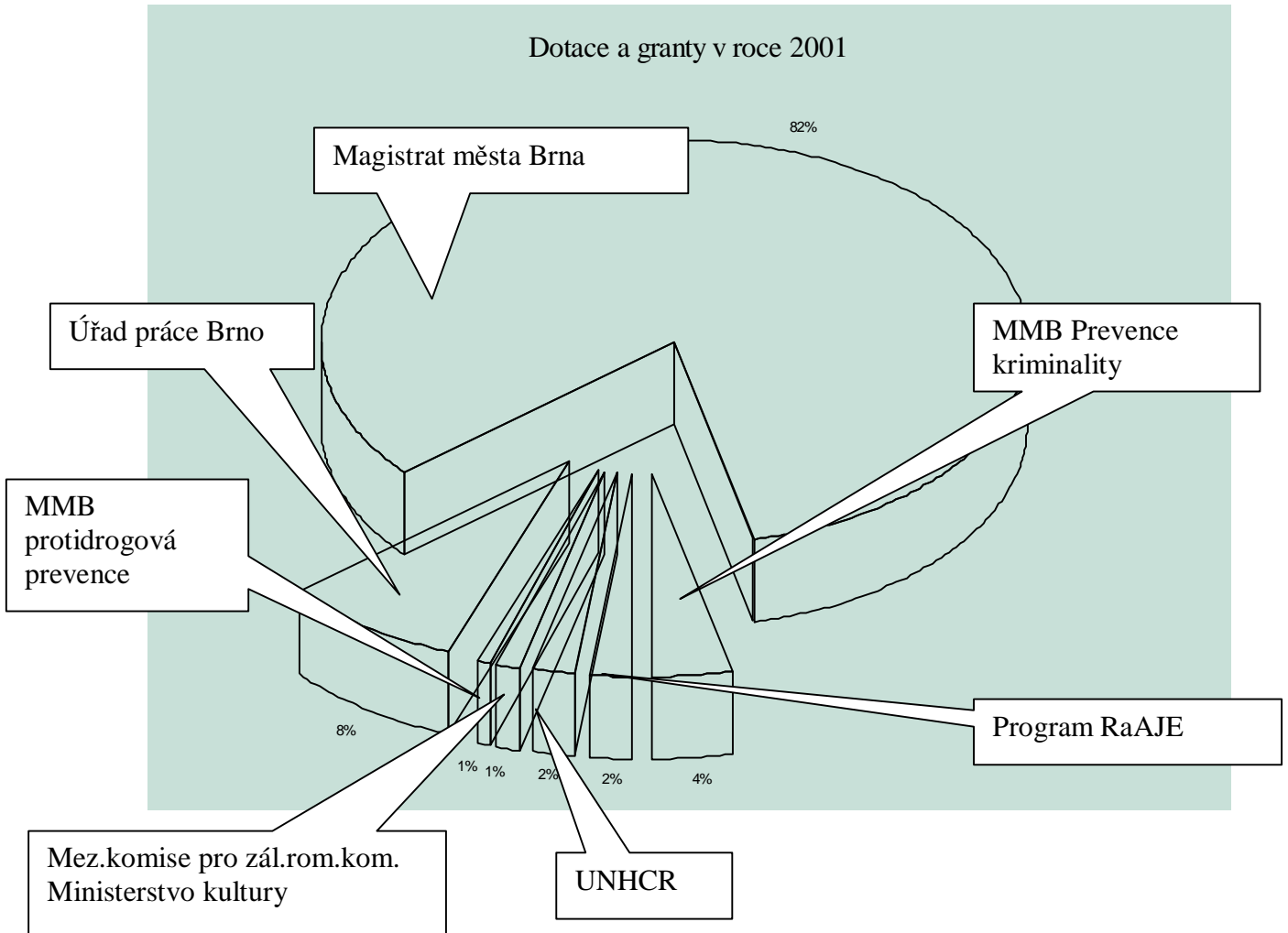
Personální obsazení

V roce 2001 došlo k navýšení počtu pracovníků na hlavní pracovní poměr o 2 osoby na celkových 10 zaměstnanců na hlavní pracovní poměr. Středisko zaměstnávalo dalších 7 pracovníků v rámci institutu veřejně prospěšných prací.

Při provozu střediska významně pomáhá občanské sdružení IQ Roma servis, které v rámci svých projektů pomáhá v oblasti volnočasových aktivit nízkoprahové klubovny, poradenství a zájmových kroužků.

Dotace a granty v roce 2001

PSALO SE O NÁS...

Barevný svět

Hlavním cílem našeho projektu je postupné sblížení různých etnik a národností žijících na území města Brna a jeho okolí.

Romská populace žije odděleně, izolována od majoritního obyvatelstva. Prostřednictvím vztahů, které máme a zároveň získáme s našimi romskými přáteli v projektu i skrze jeho jednotlivé aktivity, hodláme bořit nebo alespoň zužovat silné hradby, které nás rozdělují do dvou odlišných zcela pro sebe uzavřených světů.

Besedy, filmový klub, dílna tradičních řemesel i závěrečný společný večer se budou konat v Romském středisku DROM na ulici Bratislavská 41. Středisko Drom se stal naší hlavní podpůrnou organizací, jež nám vyšla vstříc jak zabezpečením prostor, tak i poskytnutím svého poradce a kontaktů. Naším záměrem je otevřít lokalitu se zvýšeným podílem romské populace (ulice Bratislavská a okolí) širší veřejnosti a tím přispět k odbourávání mýtů pramenících z komunikační bariéry mezi oběma skupinami. (Máme rovněž nabídku využití nových prostor Muzea romské kultury v ulici Bratislavská 67.)

Cílovou populací projektu je zejména mládež obou národností a širší komunita, ve které se pohybujeme, ve které žijeme, na kterou své pocity i aktivity přenášíme.

Do iniciace i organizace činností spojených s projektem je přímo zapojena romská mládež, což ostatním členům skupiny zapojeným do projektu umožní snadnější komunikaci s romským etnikem, zprostředkovávání vztahů svým přátelům a všem, kteří přijmou pozvání na naše jednotlivé akce pro veřejnost.

Romská mládež spolupracující na tomto projektu (a samozřejmě i ta ostatní) získá šanci na sociální a kulturní seberealizaci, sebeprezentaci i možnost participovat na občanském životě našeho města. Realizací projektu mohou svým spoluobčanům demonstrovat své schopnosti a vůli k aktivní změně jejich stávající situace i nadcházející budoucnosti.

Překročíme hranice svých vlastních malých, nevšímavých světů a slijeme se v jeden společný "Barevný svět", který nebude sice jednolité, avšak propojí naše osobní "hrady" spojujícími cestičkami.

Parne i kale čhave andro jekh svetos. Farebno svetos.

Konference Romové a drogy "The Roma and Drugs" Conference

Josef Wünsch

The author of this article discusses the importance of drugs in society and the problems that may come about as a result.

Poslední dubnový víkend proběhla v Brně akce, která by měla zásadně ovlivnit dění na romské drogové scéně. Konala se zde I. celostátní konference nazvaná Romové a drogy. U zrodu této - u nás ojedinělé - události bylo brněnské Sdružení Podané ruce ve spolupráci s Muzeem romské kultury, romským střediskem DROM a Domem dětí Zábřdovice a nutno podotknout, že pořadatelé přípravu i celý průběh akce zvládli na jedničku. Setkání se zúčastnila více než stovka odborníků zabývajících se drogovou problematikou v souvislosti s Romy. Byli zde např. představitelé romských organizací, Meziřezortní protidrogové komise, Meziřezortní komise pro záležitosti romské komunity, několika ministerstev i řada dalších lidí pracujících v oblastech protidrogové prevence a v sociální oblasti.

Zatímco v zahajovacím bloku se organizátoři vlastně pouze představili a jejich projevy byly plny chvály a výčtů minulých úspěchů, následující příspěvky již promlouvaly skutečně k věci a všem jasně ukázaly, kde nás "tlačí bota", kde nás všechny čeká spousta nevděčné a doposud nedoceněné práce. Účastníci se shodli na tom, že pokud se nepokusíme problém romské toxikomanie řešit, bude brzy řešit on nás, naše děti a děti našich dětí. Zástupci státních, či dokonce vládních, institucí hýřily statistikami a čísly, která jsou leckdy poučná a zajímavá, nicméně jejich výpovědní hodnota není zdaleka taková, jak si ti, co s nimi operují, myslí. To, že je u nás nejméně lidí z celého postkomunistického bloku nakažených AIDS (něco málo přes 500), může jeden chápat jako dobrou zprávu, zatímco pro druhého je to počet alarmující.

Příspěvky těch, co jsou spjati s každodenní realitou, byly jednoznačně pestřejší a zajímavější. Podle ohlasů soudím, že zúčastněné nejvíce oslovili zejména irští kolegové John Lundberg a Thomas Larkin. Jsou z Dublinu a mají s drogovou pouliční scénou již více než třicetileté zkušenosti. Vědí naprosto přesně, jakým nebezpečím drogová závislost je a mají jasnou vizi do budoucna. Již dávno totiž pochopili, že represe ještě nikdy žádný problém nevyřešila, a že jedinou zbraní může být pouze účinná prevence. Způsoby této prevence je však třeba odlišovat podle konkrétní situace. Je nutné si uvědomit, že univerzální lék na tuto civilizační chorobu opravdu není a v nejbližší době ani nebude. Důležitá je též jejich zkušenost, že pokud se společnost k menšinám bude stavět jako k lidem, má podstatně větší šanci jim porozumět, bez čehož se neobejde žádné skutečné řešení jakéhokoli problému. Slyšet tyto dva opravdové chlapy byla pro všechny zúčastněné velká škola. Poté promluvili na dané téma i tuzemští odborníci, kteří představili jednotlivé regionální projekty pro romské uživatele drog. V Praze působí občanské sdružení HOST, v Brně sdružení Podané ruce, v Ústí nad Labem Drug out club a v Ostravě zřizuje romský streetwork přímo magistrát. Ano, počítáte dobře, v celém státě jsou pouze čtyři města, která se vážně (tedy aktivně) zabývají tímto problémem.

Večerní program obstarali již zmíněný Thomas Larkin s diaprojekcí nesmírně zajímavého obrázkového příběhu vytvořeného za vydatného přispění irských uživatelů drog, kteří se ze své závislosti léčili. Na zdánlivě obyčejném příběhu zde Tommy jasně a zřetelně popisuje jednotlivé fáze života s drogou, a to jak z pohledu hlavního "hrdiny", tak i jeho okolí. Dřív než po projekci zazněl obdivný potlesk, rozhostilo v sále tíživé ticho, protože divákům až v tuto chvíli docházely některé souvislosti a vážnost situace. Vzhledem k tomu, že tematické debaty a výměny osobních zkušeností probíhaly až dlouho do noci, obával jsem se jisté únavy a "opotřebovanosti" posluchačů. Jenže už první řečník si s tím hravě poradil. László Simegh svým osobitým způsobem promluvil k plénu na téma sexuálního zneužívání romských dětí a mládeže žijící na ulici. Jeho vystoupení představilo účastníkům nelehkou situaci další menšiny, kterou sexuálně zneužívání mladiství nepochybně jsou. Jejich vyhlídky do budoucna jsou tak katastrofické, že každé otálení s řešením se společností nutně musí vymstít. Jen si zkuste představit, že se jdete ucházet kamsi o nějaké zaměstnání či ubytování a při vstupním pohovoru na sebe "prásknete", že jste homosexuální Rom závislý na drogách. V tu chvíli budete rád, přezijete-li odmítnutí se zdravou kůží.

Ani další příspěvky nepostrádaly na zajímavosti a společným jmenovatelem i nadále zůstal důraz kladený na fakt, že tím nejdůležitějším do budoucna je prevence a pokud to společnost nevezme na vědomí, dopadne to se všemi špatně.

Již během prvního dne konference vznikla jakási pracovní skupina, která se průběžně snažila zachytit, a vlastně i zhodnotit nějaké výstupy z tohoto setkání. (Nevím, zda to o něčem vypovídá, ale přestože přivzání k jejímu

jednání byli prakticky všichni účastníci, v sobotu se jí zúčastnil pouze dva Romové, v neděli pak žádný.) Její oficiální verze by se měla v nejbližších dnech objevit na internetové adrese <http://www.podaneruce.cz>. Všichni účastníci se shodli na užitečnosti tohoto setkání, jelikož podobných setkání různých lidí, pracujících na různých úrovních tohoto oboru, je žalostně málo. Jako největší nedostatek se ukázala malá vůle po vzájemné komunikaci většiny zainteresovaných institucí. Přitom již dnes je jisté, že problém romských uživatelů drog je společný, a že jinak, než společně mu vzdorovat nemůžeme.

Vzdělávání Romů: místo rodičů trestáme děti

Může se zdát, že diskuse o vzdělávání Romů se ocitla v mrtvém bodě. Každá diskuse na toto téma vlastně jenom opakuje určitá klíse o nutných krocích, které musí obě strany podniknout, aby se současný stav posunul k větší vzájemné spokojenosti. Na druhou stranu se také ukazuje, že romská a neromská populace, alespoň v oblasti vzdělávání a výchovy, nachází určitý konsensus. Málokdo však zatím tuší, jak jej úspěšně uvést do praxe.

Je pondělí 19. února kolem šesté hodiny večer. Romské centrum Drom ve své útulné klubovně na Bratislavské ulici v Brně pořádá besedu s názvem „Jak se mi daří vychovávat a vzdělávat (nejen romské) děti a mládež?“ jako jednu z pravidelných akcí projektu Barevný svět (www.barevnysvet.cz), který finančně podporuje Evropská komise v rámci grantů přidělovaných na vzdělávání a kulturu.

Sešla se tu desítky pedagogů z brněnských základních škol s vyšším podílem romských žáků, několik romských rodin s dětmi, mladí Romové a posluchači z řad studentů.

Mladý Rom, kterého později bude maminka chválit, že studuje Moravské gymnázium, neobratně nalévá čaj. Můj hrneček je trochu špinavý, ale vůbec mě nenapadne něco říkat. Tím pádem si také uvědomuji zásadní a dosud nevyřešený problém mezi odlišným vnímáním jednotlivých skupin obyvatelstva, který je zatěžován zbytečným strachem z různých nařčení a nálepek. Nepípla jsem tedy o špinavém hrnku proto, aby si o mně nepomysleli, že se *jich* štítím?

Diskuse už se velmi otevřeně rozjíždí. Mladá a dětsky působící paní učitelka ze ZŠ na Vranovské vypráví, jak během prvních let vyučování malých Romů ztratila téměř veškeré své iluze, a jak je v současné době zase slepuje dohromady. Její šéfka, paní ředitelka Jana Foltýnová, se o chvíli později pře s jedním romským tatínkem, zda je Romům ve školách ubližováno a do jaké míry je třeba dodržovat školní řád.

„Nikdo si nesmí dovolit chodit na vyučování pozdě. Ať je Rom, Číňan nebo kdovíco. Škola prostě není holubník,“ tvrdí paní ředitelka.

„Ale když je to jen o minutu?!“

„I o minutu.“

Problém dodržování školního řádu a neomluvených hodin, je, zdá se, vyřešen. Tatínek však uvádí další argument pro své přesvědčení, že stávající škola je špatná: „Můj kluk před rokem vůbec nechtěl do školy. Všiml jsem si, že každé ráno vyesedává na záchodě, jak byl nervózní. Tak jsem se ho zeptal, co má za problémy. On řekl, že jeho učitel na něj pořád řve a nadává mu. Tak jsem za ním došel a pěkně jsem si ho podal.“ Klubovnou zazní smích.

„Ne fyzicky, to ne, jen slovně,“ obhajuje se tatínek. „Jen jsem si to s ním vyjasnil a dneska už s ním syn nemá žádné problémy.“

„Ano, je třeba komunikovat,“ ozývá se postarší pedagožka, „pokud nebudeme o svých potížích mluvit, nikdy s nimi nic neuděláme. Komunikovat musí obě strany. Jako dva partneři. Musí spolu navázat vztah.“

Slova se ujímá romská maminka. Nejprve pochválí svého syna za to, že se mu podařilo složit zkoušky na Moravské gymnázium, a že touží stát se právníkem („Když byl malý a jeho sourozenci zlobili a měli dostat na zadek, vždycky je dokázal tak obhájit, že jsem to prostě nemohla udělat“).

„Romové ještě nepochopili, že by své děti měli vést k tomu, aby do školy chodily. Já vím, že málokterý Rom s dítětem píše úkoly, ale měl by mu alespoň poskytnout nějaký koutek a stůl.“

„To je pravda,“ přitakává další maminka. „Já kolikrát ani nevím, co se v té škole učí a nejde mi dělení. Ale vždycky se snažím dát dítěti prostor, aby si ty své úkoly napsalo.“

Vina se v tomto momentě hromadně přesouvá na rodiče.

„Trestáme děti za to, za co by měli být trestáni rodiče,“ ozývá se.

„Znám spoustu Romů, které své děti poslali do zvláštní školy jen proto, že už jsou tam jejich starší sourozenci.“

Do diskuse se zapojuje studentka Fakulty sociálních studií MU, která se v předchozích letech účastnila velkolepého výzkumu na téma „Výchova a vzdělávání Romů.“

„Zjistili jsme, že Romové mají na rozdíl od nás bílých jinak poskládané hodnoty. U bílých je na prvním místě vzdělání a výsledky, u Romů je to vztah a dobrý přístup. Dá se říci, že Romům ani tak nezáleží na tom, jestli potomek ze školy nosí jedničky nebo čtyřky, ale jestli se mu tam líbí, jestli je spokojený a jestli mu někdo neubližuje.“

Potlesk.

Debata se pomalu přesouvá do poněkud jiné úrovně.

„Děti tady v té betonové džungli vlastně nemohou mít žádnou motivaci,“ říká Vladimír Tulka ze ZŠ na Křenové ulici.

„Jedou v těžkých drogách,“ doplňuje kdosi, ale nikdo na to nereaguje. To už je možná příliš silné sousto, tak to sem raději neplet' me.

Po bezmála dvou hodinách živé diskuse se zdá, že přítomní už došli jakéhosi smíření a poučení. Vědí, co je třeba dělat, ale nejsou si jisti, jak. Organizátorky akce srdečně zvou na další besedu, kde se to možná vyřeší.

Lidé se pomalu rozcházejí a do klubovny zvědavě nakukuje banda malých romských dětí z okolních domů a o chvíli později se už přetahuje o sušenky, které zbyly na stolech. Do školy ještě nechodí, půjdou za rok, za dva.

Probeseďují se zatím jejich rodiče a učitelé k jiné situaci; k lepší škole?

Dobrovolné" návraty romských žadatelů o azyl zpět do ČR

27. října se na půdě Ministerstva práce a sociálních věcí uskutečnil *seminář věnovaný problematice emigrace Romů*, zejména pak jejich návratu zpět do ČR. *Seminář zorganizovala pražská pobočka mezinárodní organizace International Organization of Migration (IOM) ve spolupráci se Svazem měst a obcí ČR a zúčastnilo se ho na 40 zástupců samospráv a dotčených institucí.*

Paní Mířa Castle-Kaněrová z pražské pobočky IOM, v úvodu předeslala, že seminář je pořádán v rámci projektu "Program návratu, poradenství a asistence českých, slovenských a rumunských žadatelů o azyl v současné době žijících ve Finsku, Nizozemí a Belgii", jehož hlavním cílem je, jak za samotného názvu vyplývá, najít společné řešení romské integrace a zajistit dobrovolné návraty neúspěšných žadatelů o azyl zpět do země původu. Díky tomuto projektu, který je realizován od 1. 1. 2000, bylo zatím evidováno asi 950 navrátilců, z toho do se vrátilo ČR 105, více jak 750 na Slovensko a překvapivě pouze 59 do Rumunska. Paní Castle-Kaněrová konstatovala, že tato čísla na první pohled možná nevypadají nijak zvlášť hrozivě. Upozornila však, že od příštího roku se do projektu má zapojit také Velká Británie a uvedené počty se tedy výrazně navýší, jelikož kromě Kanady je to právě Velká Británie, kde se romští občané pokoušejí "přijít ke štěstí". Jako důvody své emigrace udávají především nezaměstnanost, neutěšenou bytovou situaci, strach o osobní bezpečí a obavu z budoucnosti svých dětí. Řada z nich však v zahraničí neuspěje a nezbyvá, než se vrátit zpět. Zatěžující skutečností je také fakt, že většina navrátilců nechce být registrována, jejich odchody jsou utajované, návraty pak anonymní. Nemají údajně důvěru v úřady a neočekávají žádnou pomoc. Jedna třetina jich také tvrdí, že zpět přijíždějí tzv. pod tlakem, návrat je pro ně dočasný a budou to tedy zkoušet znovu.

Paní Castle-Kaněrová ujasnila, že cílem tohoto semináře je především přispět ke zlepšení komunikace mezi státní správou a samosprávou v otázce návratů romských občanů do ČR a společnými silami se tak pokoušet tuto nelehkou situaci řešit. Požádala proto přítomné starostky a starosty, aby se zamysleli nad některými otázkami týkajícími se zlepšení bytové situace navrátilců. Bylo by možné například nabídnout romským podnikatelům k odkoupení pozemky, na nichž by mohli zahájit bytovou výstavbu? Bylo by možné podpořit podnikatelské aktivity romských firem? A dále - přicházela by v úvahu možnost dát do správy romských zástupců určité procento bytového fondu? Setkala by se s příznivým ohlasem podpora těch měst či obcí, které by nabídly navrátilcům bydlení? Pí Castle-Kaněrová ještě podotkla, že ti, co odcházejí, patří v rámci romské populace ke střední vrstvě a je tedy na místě snaha jejich návrat motivovat.

Ing. Tošenovský, předseda SMO ČR a primátor města Ostravy, zdůraznil, že hovoří především svým jménem a vychází ze zkušeností svého města. Ve svém vystoupení ujistil, že města a obce si jsou vědomy složitosti celé situace a potřebou ji co nejdříve řešit. Ostatně jedině do měst a obcí se tito lidé mohou vracet, představitelů samosprávy se tedy jejich návrat týká především. Nepovažuje proto za korektní, že vládní představitelé slibují něco, co potom obce a města musí ve skutečnosti realizovat, a to bez jakéhokoli předběžného projednání se starosty a primátory. Ing. Tošenovský vítá iniciativu organizace IOM, dosavadní zkušenosti z praxe však zatím nejsou zrovna příznivé. Pozornost je třeba obrátit také na kvalitnější výchovu a vzdělávání romské populace a patřičnou medializaci. Napomohl by i lepší postoj Romů k úřednictvu. Z pohledu ing. Tošenovského, jako představitel samosprávy, je také v současné době nepodstatné, jaký resort má být za tuto problematiku zodpovědný. Situaci je především třeba co nejdříve řešit a dohady mezi zástupci dotčených ministerstev ničemu nepřispějí.

Účastníci semináře se poté dělili o zkušenosti ze svých měst a regionů. Miroslav Zima, ředitel DROM Brno, představil Projekt komunitního bydlení v Brně, jež spočívá v zapojení místní romské komunity (nájemníků) do přípravy a realizace celkové rekonstrukce dvou nájemních domů. Další zkušenosti přidali pan Miloš Vraspír, poradce brněnského magistrátu pro národnostní menšiny, a paní Sušická, zastupující město Písek.

Asi nejpálčivější v celé věci je zajistit neúspěšným žadatelům o politický azyl po jejich návratu do země původu přiměřené ubytování. Druhá část semináře byla tedy zaměřena na otázky sociálního bydlení. Prof. Norman Ginsburg z University of North London nejprve řekl několik slov o bytové politice v zemích Evropské unie. Mimo jiné konstatoval, že EU přímo nepodporuje sociální bydlení, její snahou je naopak jakékoli sociální výdaje omezovat. Na podporu bydlení lze ale nepřímou získat finanční prostředky z některých strukturálních fondů, ať už jsou to např. investice na podporu zaměstnanosti, infrastruktury, slabých sociálních skupin atd.

O koncepci bytové politiky v ČR pak hovořili ing. Milan Taraba, místopředseda Sdružení nájemníků domů, a mgr. Věra Pelíšková, zaměstnankyně odboru bytové politiky MMR, která přítomné seznámila s novým konceptem tzv. podporovaného bydlení. MMR se v něm orientovalo na tři typy bydlení: 1. bezbariérové (cílová skupina - občané s omezenou schopností pohybu či orientace), 2. bydlení se sociálními službami (cílová skupina - mentálně postižení, senioři) a 3. vstupní (cílové skupině zajišťující vstup na trh s byty). Mgr. Pelíšková ale

upozornila, že uvést tento koncept do praxe souvisí s přijetím zákona o sociálních službách, realizovat jej tedy bude možné nejdříve v roce 2002.

Zajímavé bylo i vystoupení Dr. Karla Tomka, ředitele odboru 22 MŠMTV ČR, který se věnoval problematice romské populace z hlediska výchovy a vzdělávání.

Seminář uzavřel za samosprávu výkonný místopředseda Svazu Jech. Zopakoval skutečnost, že obce nebyly ze strany státu, který uzavíral závazek za Českou republiku, o programu náležitě informovány. Z účasti na semináři je patrné, že představitelé samosprávy se chtějí podílet na řešení problému, který má konkrétní a největší dopady právě na města a obce. Mají-li se obce aktivně zúčastnit řešení v rámci programu, který je svým způsobem krátkodobý, musí stát zajistit obcím podporu. A to především finanční, má-li být řešena aktuální potřeba zajištění bydlení pro navrátilce. Stát by měl pochopit obec, že ona nemůže přednostně řešit pouze ze svých prostředků nároky Romů na bydlení, když ostatní žadatelé o obecní byt jsou nuceni čekat dlouhé roky. Zvláštní a samostatným problémem pak je řešení tzv. "romské otázky" - zde je patrná nekonceptnost státu, který by měl průřezově obsáhnout celou její šíři. Přitom je zřejmé, a to i na základě zahraničních zkušeností, že klíčovou pro začlenění jakékoli minority bývá otázka vzdělávání.

ROMSKÉ KULTURNÍ A VZDĚLÁVACÍ CENTRUM DROM

NEJDE O TO DĚLAT PRO NĚ, ALE S NIMI

Kulturní a vzdělávací středisko romských dětí a mládeže, dnes již známé pod názvem "DROM, romské středisko", vzniklo díky Úřadu městské části Brno-sever v roce 1989 na odboru školství kultury, zdravotnictví a sociálních věcí.

Cílem střediska je oslovovat a nabídnout aktivity co nejširšímu okruhu dětí a mládeže, ale i dospělým. Činnosti jsou přizpůsobovány podle věku a zájmu. Tato problematika se promítá do hlavních činností, které Drom uskutečňuje a které se vzájemně prolínají a doplňují.

Jedná se především o:

- mimoškolní výchovu a vzdělávání dětí, mládeže
- nabídku volnočasových aktivit
- poradenskou a informační činnost
- pořádání kulturních a společenských akcí

Činnost střediska byla zahájena před více než deseti lety v prostorách asi 80 m². Dnes díky podpoře Magistrátu města Brna a projektu Komplexního programu prevence kriminality Ministerstva vnitra má středisko k dispozici šestinásobně větší prostory a jedno víceúčelové hřiště s umělým povrchem.

Činnost střediska na začátku zajišťoval jeden pracovník a několik lektorů. Od začátku roku 2001 máme finančně zajištěno 10 pracovníků. V rámci dohody s Úřadem práce Brno-město zaměstnáváme ve spolupráci s občanským sdružením IQ Roma servis 25 pracovníků. Externě spolupracuje dalších asi 20 osob.

Když středisko začalo pracovat mělo k dispozici 300 tisíc korun na rok. Dnes město Brno poskytuje na provoz střediska tři miliony korun ročně.

Díky těmto skutečnostem jsme schopni nabídnout volnočasové vyžití pro 500 osob.

V oblasti volnočasových aktivit mají děti možnost navštěvovat nízkoprahovou klubovnu, která:

pracuje denně a je středem zájmu dětí z blízkého i širokého okolí, které ji denně navštěvují a tráví v ní svůj volný čas. Nepravidelně se na činnostech v klubovně účastní přibližně 150 dětí.

Kromě pravidelné činnosti v nízkoprahové klubovně se děti mohou zúčastňovat akcí, které probíhají i mimo prostory střediska a vycházejí z iniciativy asistentů, kteří v klubovně pracují - např. různé poznávací výlety, doučování apod.

Středisko pořádá různé akce určené pro větší počet dětí - např. Dětský jarní karneval, taneční soutěže, soutěžní odpoledne spojená s dětskou diskotékou, odměna nejlepšího vysvědčení atd.

Organizujeme také pravidelné dětské tábory a mimobrněnská soustředění.

Dopoledne je klubovna otevřena podle zájmu a určena předškolním dětem

Ve středisku pracuje kolem 20 různých zájmových kroužků, zaměřených především na uměleckou činnost, spojenou s romským folklórem - např. dětská cimbálová kapela, folklorní taneční soubor, individuální výuka hry na cimbál a housle, dále skupina moderní hudby, fotbalové kroužky, karate atd. Kroužky navštěvuje kolem 250 - 300 dětí. Kroužky využívají možnosti pořádát mimobrněnská soustředění.

Některé ze zájmových kroužků (především se zaměřením na uměleckou činnost) bývají oslovovány při pořádání kulturních či společenských akcí. Hudební a taneční folklorní soubor Loli Ruža a Romano jilo vystupoval velmi úspěšně na různých soutěžích, přehlídkách a festivalech, při slavnostním zahájení provozu hřiště na Vranovské, na oslavách Brněnských dnů, na akci Pomozte dětem atd.

Drom, romské středisko, je rovněž neustále v kontaktu s některými základními, zvláštními či mateřskými školami. Těmto školám se snažíme vyjít vstříc zejména při pořádání různých akcí pro děti, zajišťování výletů apod. Jedná se především o školy: ZŠ Stará, ZvŠ Lidická, ZŠ Štolcova, MŠ Stará, ZŠ Vranovská, ZŠ Křenová.

V roce 2001 byl zahájen provoz nově vybavené posilovny pro mládež a dílen na podporu tradičních romských řemesel, včetně keramické pece, hrnčířského kruhu apod., které jsme zařídili v rámci projektu prevence kriminality pod názvem DROM 2000. Rovněž byla otevřena malá počítačová učebna.

Součástí naší činnosti jsou různé projekty, které přirozeně navazují na naše hlavní úkoly:

Jedním z velmi známých se například stává projekt **Komunitní bydlení**, který byl zahájen společně s občanským sdružením SPOLU CZ a městskou částí Brno-střed v roce 1999. V první fázi se projekt týkal domu na ul. Bratislavská 41. V současné době se týká i dalšího domu na ul. Cejl 49. Projekt v obou případech řeší následující problémy:

- problematiku platnosti nájemních smluv
- problematiku dluhů na nájemném
- problematiku havarijního technického stavu domů a bytů
- špatné, zdevastované prostředí v domech

Po projednání těchto problémů s ÚMČ Brno-střed byl dohodnut postup a plán řešení spočívající zejména v následujícím:

- domy budou opraveny s dílčím a postupným vyklizením
- uživatelé bytů obou domů dostali příležitost podílet se na nekvalifikované práci při rekonstrukci domů, tímto si odpracují své dluhy
- právní záležitosti jsou řešeny ve spolupráci s ÚMČ Brno-střed, romským střediskem Drom a správcem domu.

OBNOVA TRADIČNÍCH ROMSKÝCH ŘEMESEL

Projekt byl zařazen do programu Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS). Kromě podpory modelářského kroužku při středisku DROM se projekt snažil podpořit obnovu tradičních romských řemesel, například košíkářství. Od tohoto záměru se odvíjí idea vytvoření centra, které by prezentovalo romskou menšinu v Brně nabídkou tradičních rukodělných výrobků. Tato činnost je spojena s besedami o romské historii, romském jazyce a knihovnou romistické a etnické literatury. Hlavním cílem projektu zůstává obnova pracovních návyků, využití dovedností romských občanů s následným vytvořením pracovních míst pro tyto občany.

KABINET ROMISTIKY A ROMSKÉHO JAZYKA

Projekt, který finančně podpořil Open Society Fund proběhl od února do června 1999. Hlavní náplní projektu bylo pořádání cyklu přednášek a seminářů romského jazyka (včetně výuky gramatiky, písemného projevu i výslovnosti), romské literatury a historie romské kultury. V první části byli školeni lektori romského jazyka, kteří se tak připravili na výuku určenou pro zájemce z širší veřejnosti. Kurz byl ukončen vícedenním mimobrněnským pobytem. Kurz romistiky ukončilo 30 z 50 zájemců.

K činnosti kabinetu romistiky je rovněž nutné soustřeďování materiálů z historie Romů a původu romského jazyka (tisk, fotografie, hudební nahrávky, diapozitivy atd.). Tyto materiály by měly sloužit rovněž ke zpracování čítanky romského jazyka. Projekt vzhledem k zájmu budeme v letošním roce opakovat.

PROTIDROGOVÁ PREVENCE

Okolnosti v oblasti vývoje drogové scény nás donutily zpracovat studii o drogovém zasažení romské komunity v Brně. Jako základ další práce byl zpracován pilotní projekt protidrogové práce. MMB - odb. zdravotnictví byly předloženy dva malé projekty na práci s mládeží. Od začátku roku do dubna 2000 probíhal vrstevnický program pro děti školního věku (8.-9. třída). Obdobný projekt se připravuje pro středoškolskou mládež.

Protidrogový metodik spolupracuje s několika ZŠ a ZvŠ a uskutečňuje besedy s rodiči i dětmi. Velmi dobře spolupracujeme s protidrogovou koordinátorkou města Brna.

MEZINÁRODNÍ VÝMĚNA MLÁDEŽE

V rámci činnosti střediska zaměřené na romskou mládež, byl realizován projekt mezinárodní výměny mládeže. Finančně jej podpořila Česká národní agentura v rámci programu EU "Mládež pro Evropu". Náplní projektu bylo setkání mladých lidí z ČR, romských a neromských studentů se studenty z Lipska, kteří navštívili Brno a středisko Drom. Smyslem bylo setkání mládeže z různých kulturních a sociálních prostředí, které umožnilo mládeži ze znevýhodněného sociálního prostředí (romská mládež, děti emigrantů z bývalých sovětských republik v Německu) zúčastnit se aktivit, ke kterým mají omezený přístup, což prohlubuje jejich sociální izolovanost. Možnost navázání nových mezinárodních kontaktů a přátelství umožňuje tuto izolovanost překonávat, zvyšuje šance a poskytuje příležitosti pro plnoprávné zařazení se do života mládeže. Na straně mladých lidí z majoritní společnosti zase dochází k prohloubení poznání a tolerance pro jiné kultury, hodnoty a zvyky. Druhá část projektu proběhla na podzim loňského roku. Čeští studenti a studentky z řad Romů, kteří se zúčastnili první části projektu, navštívili na základě pozvání německé organizace RAA město Lipsko.

Za zmínění jistě také stojí **projekt získávání policistů z řad národnostních menšin**, kde se uchazeči měli možnost seznámit s konkrétními podmínkami služby u policie, postupem přijímacího řízení apod.

Jednou z mnoha činností DROM je **bezplatné sociálně-právní poradenství pro širokou veřejnost**. Tuto činnost zabezpečují romské sociální pracovnice. Pro příklad od ledna do poloviny minulého roku využilo služeb poradenské činnosti v romském středisku DROM 98 klientů. Řešilo se 136 různých případů. Klienti jsou převážně z Brna. Ve třech případech se jedná o klienty mimobrněnské, a to z Hodonína, Břeclavi a občana Alžírka.

Myslím si, že podstatou pozitivních výsledků romského střediska je zapojení místní romské komunity do přípravy a realizace jeho úkolů. Od počátku to byla snaha řešit situaci s konkrétními lidmi, na konkrétním místě vždy ve spolupráci Romů s úřady, školami, majoritou apod. Pokoušeli jsme se zlepšit postavení komunity za jejich aktivní spolupráce. Nikdy nešlo o to dělat pro ně, ale s nimi.

Důležitým faktorem je výrazná podpora a vstřícnost města Brna.

Začali jsme s uvážlivými a reálnými plány. V průběhu let se činnosti postupně rozšiřovali.

Miroslav Zima

Brno-sever: Drom

Již v roce 1989 vzniklo Kulturně-vzdělávací středisko pro romské děti a mládež jako součást Úřadu městské části Brno-sever. Od roku 1999 se středisko stalo rozpočtovou organizací s názvem DROM a po té od roku 2001 pracuje jako příspěvková organizace. V roce 1999 byla započata rekonstrukce dvorního traktu Bratislavská 41. Od začátku roku 2000 využívá středisko Drom několikanásobně rozšířeného prostoru.

Cílem volnočasového střediska Drom je oslovovat a nabídnout aktivity co nejširšímu okruhu dětí, dospívajících i dospělých lidí. Podle věku a zájmu jsou tyto činnosti přizpůsobovány. Tato problematika se promítá do hlavních činností, které Drom uskutečňuje, a které se vzájemně prolínají. Jedná se především o:

- mimoškolní výchovu a vzdělávání dětí, mládeže, ale i dospělých osob (včetně pomoci při řešení pracovního uplatnění)
- nabídku volnočasových aktivit
- poradenskou a informační činnost
- pořádání kulturních a společenských akcí

Pro děti a mládež je určena zejména nízkoprahová klubovna (otevřená denně), nabídka zájmových kroužků či pořádání nepravidelných akcí (výlety, soutěže, kulturní akce, tábor atd.).

Drom, romské středisko, spolupracuje s různými institucemi a organizacemi, podílí se na řadě projektů (např. Kurz romštiny, Obnova tradičních řemesel, Kurz výchovných asistentů atd.). Jedním z významných je Projekt komunitního bydlení. Jedná se o projekt realizovaný organizacemi DROM, občanské sdružení SPOLU CZ, občanské sdružení IQ Roma servis, ÚMC Brno-střed. Projekt spočívá v zapojení místní romské komunity do přípravy a realizace celkové rekonstrukce dvou bytových nájemních domů Bratislavská 41, Cejl 49 a následném provozu obou domů formou družstevní samosprávy. Cílem je především umožnit romským rodinám odpracování dlužných částek na nájemném, poskytnout zejména sociálně slabým rodinám důstojné bydlení a zapojení romské komunity k aktivní spolupráci při řešení vlastního bydlení.

V rámci kampaně "30 dní pro občanský sektor" středisko středisko pořádá následující akce:

- Výstava výrobků, které byly vyrobeny v dílně určené zejména na obnovu romských řemesel
- Zahájení provozu počítačové učebny, která je součástí střediska Drom. Provoz je zajištěn díky finanční podpoře Open Society Fund, počítače dodal nadační fond Hobby. Cílem je umožnit informační gramotnost dětem i dospělým z řad romských občanů.
- Zahájení provozu dílny, která je součástí střediska Drom, a jejíž hlavní náplní je obnova tradičních romských řemesel.
- Zahájení provozu posilovny určené pro děti i dospělé osoby.
- Zahájení provozu keramické dílny zřízené za účelem rozvíjení dovedností romských dětí a mládeže. Vybavení dílen a posilovny bylo možné realizovat za finanční podpory Koordinačního centra prevence kriminality MMB.

Simona Wachsbergerová

Hledání cest ke spolupráci nevládních organizací a Kanceláře VOP

Kancelář veřejného ochránce práv ve spolupráci s Asociací občanských poraden uspořádala 20. června v brněnském Presscentru seminář na téma "Hledání cest ke spolupráci nevládních organizací a Kanceláře VOP". Bylo to první setkání, na kterém zazněla řada zajímavých podnětů. Podle pracovníků Kanceláře i zástupců jednotlivých organizací, by se obdobné akce mohly konat i v budoucnu. V následující tabulce zveřejňujeme kontaktní adresy účastníků.

Název organizace	Adresa organizace	Tel., Fax.	Kontaktní osoba
Armáda spásy ČR - pobočka Brno	Mlýnská 25 602 00 Brno ocko22@atlas.cz	05/43212530 05/43245494	Petra Kovářová, DiS. 0605/980637
Bílý kruh bezpečí - pobočka Brno	Slovinská 24 612 00 Brno	05/41218122	JUDr. Alois Deutsch 05/42217506
Česká asociace pro psychické zdraví	Lannova 2 115 60 Praha 1 capz@login.cz	02/24802220	Mgr. Lucie Řipová 0602/646975
Český helsinský výbor	Jelení 5/199 Pošt. schr. 4 119 01 Praha 1 pravni@helsincz.anet.cz	02/24372338 02/24372335	Helena Kunstová
Český helsinský výbor - poradna pro uprchlíky	Senovážná 2 110 00 Praha 1 refug@helsincz.anet.cz	02/24224379 02/22241295	Mgr. Anna Grušová
Drom - romské středisko	Bratislavská 41 602 00 Brno	05/45211576	Mgr. Tomáš Maňas
Ekologický právní servis	Bratislavská 31 602 00 Brno eps.brno@ecn.cz	05/752512 05/45214429	Mgr. Pavel Černý Mgr. Martin Škop
Elpis - poradna pro oběti trestných činů	Opletalova 4/607 736 01 Havříkov	069/6812764	Mgr. Renata Trombíková
Fakultní nemocnice Brno – Bohunice Krizové centrum	Jihlavská 20 639 00 Brno	05/47192333	Růžena Dočkalová
Fond ohrožených dětí - pobočka Brno	Příční 17 602 00 Brno	05/575775	p. Papoušek
Koordinační centrum prevence kriminality MMB	Koliště 19 601 67 Brno	05/42173785 05/42173733 05/42173802	PhDr. Stanislav Jabůrek PhDr. Eduard Klusoň
La Strada ČR, o.p.s.	P.O.Box 305 111 21 Praha 1 iveta.bartunkova@ecn.cz	02/22721810 02/22717171	Iveta Bartunková

Městské centrum sociálních služeb a prevence	Palackého nám. podchod metra B 128 00 Praha	02/22646151 2/24919723	PhDr. Marie Šusterová
Modrá linka - centrum a linka důvěry pro děti a mládež	Lidická 50 658 12 Brno	05/741010 05/41218121	Dr. Kokešová
Naděje - pobočka Brno	Velkopavlovická 13 629 00 Brno pobočka@nadeje-br.cz	05/44234688	JUDr. Věra Žatecká 0602/538868
Občanská poradna Brno	Milady Horákové 19 602 00 Brno poradna.brno@volny.cz	05/45241828	Mgr. Michaela Macková
Občanská poradna při Diecézní charitě České Budějovice	Kanovnická 16 370 01 České Budějovice dcharitacb@iol.cz	038/6357376 038/6360284	Mgr. Helena Johnová
Občanská poradna při Farní charitě Praha	Bubenská 3 170 00 Praha 7 poradna.p7@seznam.cz	02/870750 02/66712405	Magdalena Musilová
Občanská poradna Jihlava	Palackého 50 586 01 Jihlava opi@telecom.cz	066/7330164	pí. Tejkalová p. Jurkovič
Občanská poradna Kopřivnice Charita Kopřivnice	Záhumenní 1151 742 21 Kopřivnice oblastnicharita.koprivnice@nettle.cz	0656/811149	Irena Drijáková, DiS.
Občanská poradna Olomouc Charita Olomouc	Wurmova 5 771 11 Olomouc charita@login.onyx.cz	068/5500329 068/5221127	pí. Polednová
Občanská poradna Opava Charita Opava	Pekařská 32 746 57 Opava obcanskaporadna@opava.cz	0653/616437	Marek Kyjovský p. Zeman
Občanská poradna Praha 1	Jakubská 3 110 00 Praha 1 ikolar@adam.cz	0606/211758	I. Kolář
Občanská poradna Praha 4 Společnou cestou	Donovalská 1862 149 00 Praha 4 poradna@spolcest.cz	02/7950984	Mgr. Jovan Kubíček 0608/977915 Milena Svobodová
Občanská poradna při sdružení Remedium	Vinohradská 176 130 00 Praha 3 remedium@login.cz	02/72743666	Michaela Richtrová
Občanská poradna při sdružení Trialog	Orlí 20 602 00 Brno info@trialog-brno.cz	05/42221499	PhDr. Eva Rotreklová
Oblastní charita Blansko	Komenského 15 678 01 Blansko chaitabk@iol.cz	0506/417351	Alena Krúpová

Právní občanská poradna Dialog	Nerudova 7 602 00 Brno	05/41552411	Miroslava Dufková 0608/432756 Mgr. Miroslav Zajda
Sdružení pěstounských rodin	Anenská 10 602 00 Brno pestouni@telecom.cz	05/43249142 05/43249141	Pavčina Kolářová Marie Popovská
Sdružení pro pomoc mentálně postiženým v Brně	Helfertova 7c 613 00 Brno	05/581458	MUDr. Vrzal, CSc.
SOZE - sdružení občanů zabývajících se emigranty	Mostecká 16 614 00 Brno sozes@mbox.vol.cz	05/45213643 05/45213746	Mgr. Martin Lála
Společenství Romů na Moravě	Francouzská 84 602 00 Brno rhagos@volny.cz	05/45246647	Ing. Karel Holomek
Středisko křesťanské pomoci Diakonie ČCE - SOS centrum	Belgická 22 120 00 Praha 2 sos@diakonieccc.cz	02/22521912 02/90056205	Lucie Derflová
Tolerance 2000, o.p.s.	Nové náměstí 12 621 00 Brno	05/41228028 05/41228076	PhDr. Mervartová
ÚMČ Praha 6 Odděl. soc. prevence Odboru soc. věcí	Čs. Armády 23 160 52 Praha	02/20189612	Mgr. Helena Chvalová

Tiskové zprávy

Tisková zpráva

Vláda poprvé rozhodla o vyčlenění zvláštní položky (21 mil. Kč) ze státního rozpočty pro programy integrace romské komunity. I když nejde o velkou částku vzhledem k celé šíři potřeb, má toto rozhodnutí značný význam, protože bude-li tato částka efektivně využita, lze předpokládat, že bude taková položka vyčleňována i

v budoucnu. Meziresortní komise pro záležitosti romské komunity při rozčleňování této částky určila největší položku (8 mil.) na program socio-integračního soužití (od kulturních a vzdělávacích aktivit a podpory azylových domů až po právní a sociální poradenství), určený pro okresní aktivity, které obvykle neobstojí ve výběrových řízeních velkých nadačních fondů a ústředních orgánů státní správy. Stejně hledisko komise zaujala při vypracovávání zásad programů podpory romských žáků a dalších programů.

Průkopnickým počinem je i schválení projektu komunitního bydlení Romů v městě Brně jako rozvojového programu a souhlas vlády s poskytnutím státních záruk k zajištění úvěru, který (poprvé) poskytne Rozvojová banka Rady Evropy. Poprvé investuje stát do rekonstrukce bytů v místě zvýšené koncentrace romského obyvatelstva se záměrem posílit spoluúčasť Romů na lepším bydlení a učinit tak z lokality příklad soužití Romů a Neromů. Romové si tak ve spolupráci se samosprávnými orgány města dokážou vlastním přičiněním zajistit slušné, byť skromné bydlení; dům v Bratislavské ulici obec již zčásti rekonstruovala, působí zde romské středisko dětí a mládeže Drom.

Hlavním cílem koncepce integrace romské komunity je bezkonfliktní soužití Romů s Čechy, odstranění veškeré diskriminace a vyrovnání některých historicky vzniklých handicapů Romů. Původní verze koncepce, která byla v důsledku zařazení mnoha odborných vsuvek málo přehledná, byla vrácena předkladatelům k dopracování, jemuž předcházelo nové připomínkové řízení a seminář vlády v Kolodějích i široká veřejná diskuse. Nová verze, kterou má v květnu 2000 předložit vládě její místopředseda Pavel Rychetský, byla rozdělena na vlastní koncepci, která obsahuje jen úkoly a postupy jejich plnění, a zprávu o současné situaci romských komunit, která obsahuje odůvodnění jednotlivých postupů. Předpokládá analýzu potřebnosti původně navrhovaného úřadu pro etnickou rovnost a integraci, kromě kterého připouští i jiné varianty (svěření pravomocí Meziresortní komisi pro záležitosti romské komunity a personální posílení její kanceláře). Koncepce obsahuje i vyrovnávací akci, zaměřenou především na rekvalifikaci a zvýšení zaměstnanosti, a požadavek multikulturního školství, k jehož realizaci směřuje i připravovaný školský zákon.

Marta Miklušáková,

tajemnice Rady pro lidská práva

Rubrika: [Morava a Slezsko](#)

Romové a drogy

Brno - Poslední dubnový víkend se v Brně uskuteční konference s názvem Romové a drogy. "Drogová závislost Romů je problém, který existuje. Ale protože není příliš vidět, moc se o něm nehovoří. Přitom užívání drog v romské populaci má své

zvláštnosti, stejně jako možné cesty, jak je řešit," uvedl organizátor akce Tomáš Kamp. Konferenci, která bude zřejmě první svého druhu, uspořádá spolu se sdružením Podané ruce brněnské romské středisko Drom, Dětský dům Zábrdovice a Muzeum romské kultury. Mezi pozvanými budou zástupci občanských romských sdružení i sociální pracovníci ze státních a nevládních organizací, kteří se zabývají drogovou prevencí. Konference současně ukončí speciální kurs pro terénní pracovníky, streetworkery, kteří se věnují drogově závislým v romských komunitách. Kursy zahájilo loni právě brněnské sdružení Podané ruce, ze kterého se o brněnské romské narkomany starají už dva streetworkeri. "Někteří Romové jsou velmi nedůvěřiví a není lehké je přesvědčit ke spolupráci," uvedl Kamp. Mezi majetnými brněnskými Romy patří podle něj k nejvíce rozšířeným drogám nepříliš kvalitní heroin a pervitin. Ti, kteří nemají peníze, často čichají toulou. Mezi čicháči jsou i děti. Obtížné bývá přemluvit Romy k léčbě.